Godina II. — Broj 483.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Gustava broj 1, te se računaju po 80 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Nedjelja, 8. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Gustava broj 1. Uredništvo se nalazi u Sitnanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 7. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Kod Oršove su naše čete opeta osvojile zemljište. Južno Hatzega su Rumunjci izgubili pogranično brdo Ejgleu, a u goriu Fogaras brdo Surul. Austro-ugarske i njemačke čete, koje koracaju kroz šumu Dubova i gorje Persan, skršile proganjajući neprijatelja slabi rumunjski otpor. I na sedmogradskoj istočnoj fronti bio je neprijatelj na mnogim točkama bačen.

U istočnoj Galiciji je među Narajowkom i Zlotom Lipom te u području jugoistočno Brzezany-a opeta došlo do ljutih bojeva. Opeta je neprijatelj imao pred nekojim pomaknutim jarcima potpuni neuspjeh. Austro-ugarska odjeljenja su u nenadanoj provali opeta osvojila visinu, koju smo dne 30. rujna izgubili. Dalje sjeverno nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Jaka talijanska vatra na kraškom zaravanku je jučer nekoliko popustila, pojedini pododsjeci bivaju ali od vremena do vremena opstrijeljivani velikom žestinom. Do pješadijskih bojeva nije došlo. Na fronti doline Fleimse stajali su položaji na Fassanskim alpama u području Lusia kaošto i fronta sjeverno doline Pelegrin sve do Marmolate pod žestokom vatrom sviju kalibra. Odbili smo ponovne navale na Gardinal, Bura alta i Cima di cece. Sjeverno doline Pelegrino je nakon porasta vatre započela opčenita navala protiv položaja na Costabella sve do skrbe Marmolata, koja je do 10 sati poslije podne bila posvuda krvavo suzbijena.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i k. čete nema ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 7. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupprechtova vojna skupina: Velika topovska bitka na Sommi traje dalje. Rastegnula se je i na frontu sjeverno Ancre te se je južno Somme osobito pooštila na obim stranama Vermandovillersa. Naša je zatvorna vatra skoro potpunoma spriječila neprijateljske navale medju Ancre i Sommom. Udarac upravljen protiv četa generala Böhma i Garniera bio je u klici ugušen. Došlo je samo do kratkog boja iz bliza jugozapadno Sailly-a sa slabim odjeljenjima, koja su prodrla sve do naših linija. Navala, što je dovcia iz fronte Denicourt-Vermandoviller-Lihons bila poduzeta protiv odsjeka generala pl. Kathena, kod Vermandovillersa do ljutih bojeva. Odlučiše se svi u prilog naših hrabrih šlezijskih pukovnija, čiji je žilavi otpor osujetio već tekom srpnja sva francuska napinjanja.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Ukupni se je broj dne 5. t. mj. kod Batkowa (na Serethu) zarobljenih Rusa digao do preko 300. Jučer u jutro smo opeta krvavo odbili sve na obim stranama Zlote Lipe nastavljene ruske navale. Južno Mieczyszcowa bio je napušten mali predpoložaj. Jugoistočno Brzezanya smo u juriši opeta osvojili od neprijatelja 30. rujna zauzetu visinu.

Fronta nadvojvode Karla: Nema dogodjaja osobite važnosti.

Sedmogradsko bojište.

Na cijeh. iztočnoj fronti su savezničke čete napredovale. One su krepko slijedile neprijatelja, koji je uzmicao kroz šumu Duhova. Bacili smo zadnje djelove vojske. Kod odbijenja rumunskih protunavala na obim stranama klanca Rotenturm zarobismo 2 časnika i 133 momaka. Južno Hötzinga bilo je Rumunima istrgnuto pograničnо brdo Sigleu. Kod Oršove smo opeta stekli zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Medju Dunavom i Crnim morem je neprijatelj na mnogo mjesta navalio. Bio je suzbit.

Macedonsko bojište.

Osim manjih uzaludnih provala, skršila se je pred bugarskim položajima jaka neprijateljska navala zapadno Željeznice Monastir-Florina. Dedeagač bio je sa morske strane opstrijeljavan bez važnog uspjeha.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Brzojavi.

Mirovni glasovi u Americi.

London, 7. (D. u.) Reuter javlja iz New-Yorka: Opeta se šire glasovi o miru, koji uplivaju na burzu. Mnogi bankiri misle, da se glasovi proširuju, e bi se uskolebao kurz vojnih vrijednosti.

Švedske vojničke vježbe.

Stockholm, 7. (D. u.) Jučer su se svršile velike vojničke vježbe, što su se pod osobnim vrhovnim apovjedništvom švedskoga kraija vršile u Uplandu i okolici Stockholma. Na ove je bilo pozvano mnogo godišta. Uspjeh vježba bio je vrlo povoljan. Kralj je izrekao zahvalu i priznanje te je dodao: „U tom ozbiljnom vremenu, u kojemu živimo, vrlo me veseli što mogu ustanoviti, da ste tijekom ih vježba ispunili postavljene vam zahtjeve. Očekujem od vas, da ćete i dalje vjerno vršiti svoje dužnosti i blagoslovnog rada te vam kod toga želim uspjeha. Domovina može, da vas svaki čas treba“.

Iz Grčke.

Atena, 7. (D. u.) Havas javlja: Govori se, da će novi kabinet sastaviti zastupnik Stefano, bivši ravnatelj političkog kraljevog kabineta.

Rumunjski gubici.

Sofija, 6. „Balkanska pošta“ donaša pojedinosti o rumunjskim porazima na raznim bojištima te javlja, da su posve izgubljene 15., 20., 30., 45. i 73. pukovnija te 10 drugih pukovnija.

Ruško ministarstvo za zdravstvo.

Berlin, 6. Iz Petrograda se javlja: Car je potpisao zaključak ministarskog vijeća, koj.. se ustanovljuje novo ministarstvo za javno zdravstvo.

Novi rumunjski vrhovni zapovjednik.

Geneva, 6. „Petit Parisien“ javlja, da je rumunjskim vrhovnim zapovjednikom bio imenovan general Basile Zottu.

Peti njemački ratni zajam.

Berlin, 7. (D. u.) Potpisi petog ratnog zajma iznose prema dosadašnjim vijestima oko 10 milijarda i 590 milijuna maraka.

Rumunjske metode vojevanja.

Beč, 6. Zarobljenici 11. rumunjske pješadijske pukovnije izjavljuju, da su od svog zapovjednika, potpukovnika Angelescu, primili nalog, da bez iznimke poubiju sve austro-ugarske ranjene vojnike, koji bi pali u njihove ruke. Momčad te pukovnije je svuda pljačkala i pustošila. Pošto se je dogodilo, da su Rusi smatrajući rumunjske vojnike za austro-ugarske vojnike, na iste pucali, dobili su Rumunji nalog, da si na kape pričvrste bijelu vrpcu, e bi ih Rusi mogli prepoznati.

Ustanovilo se je mnogo slučajeva, da su domaći seljaci rumunjske narodnosti bili od Rumunja prisiljeni, da se u seljačkom odijelu i sa puškom priključe rumunjskim četama, te da se stima bore protiv naše vojske. Takve seljake i bez puške, upotrebljavaju Rumunji kao prednje straže, te ih uče, neka u slučaju, da se ih uhvati, izjave, da su iz radoznalosti stajali na mjestu, gdje su bili uhvaćeni, e bi mogli motriti bojeve.

Razni brzojavi.

Budimpešta, 7. (D. u.) Predsjednika zastupničke kuće, Beöthy-a, koji u Lavovu vrši vojničku službu je udarila kap.

Neprijateljska ratni izvještaj.

Francuska.

5. listopada. 11 sati u noći. Sjeverno Somme smo istočno Morvala dalje prodrli. Odbili smo jaku njemačku protunavalu protiv jaraka, što smo ih sjeverno Fredicourta na novo zauzeli. Južno Somme nastavlja neprijateljsko topništvo svoje jako djelovanje u odsjeku Baleux, Beloy, Denicourt i u odsjeku Quesnoix. U Woewri je naše teško topništvo naperilo svoju vatru na vojnički kolodvor kod St. Bennoita.

Italija.

4. listopada. Na cijeloj fronti topovska djelatnost. Neprijateljske su baterije bile u goričkom odsjeku i na kraškom zaravanku vrlo djelatne. U dolini Travignolo je nakon živahne topovske pripreme neprijatelj više puta žestoko napao jedan naš položaj na visinama južnih obronaka. Bio je svuda odbijen uz velike gubitke. Na južnim obroncima Colbricona poduzeše naši žestoke protunavale, te im je uspjelo, da su stekli novog zemljišta u smjeri na takozvanoj visini „Colbricon piccolo“.

Neprijateljski su letioci bacali bombe na Tržić i na druga manja mjesta u području druge Soče. Jedan mrtav i jedan ranjen. Naše je jato letala uspješno bombardovalo kolodvor Nabrežina.

Balkansko bojište. Naše su kolone u brzom pohodu išle iz Tepelenija u Argirokastro, kojega zaposjednuše. Naše se je odjeljenje pomaklo prema Delvino te ga osvojilo. Svuda je pučanstvo svečano dočekalo naše vojnike i mornare.

Političke Vijesti.

Peti njemački ratni zajam. Premda tek danas izteče rok za podpisivanje petoga ratnoga zajma, iztiču njemački listi, da već sadašnja podpisivanja upućuju na to, da je osigurana podpuna financijalna pobjeda. Iz pojedinih pokrajinskih gradova, kao iz Breslau-a, Leipziga, Dresdena, Essena, stigli su izvještaji, da su podpisivanja posljednjih dana bila tako sjajna, da se je kod mnogih mjesta već prije par dana postigla svota iznosa podpisivanja na četvrti ratni zajam. S obzirom na to se očekuje u mjerodavnim bankovnim krugovima da rezultat ne će zaostati za rezultatom četvrtoga ratnoga zajma, već će ga možda i nadkriliti. Velike su banke uplatile već dio kod nijih stigli podpisivanja već o prvom platežnom roku, dne 30. rujna. Pruska je banka već 30. rujna uručila četvrt milijarde državnoj banki. Činjenica, da su se unaprvo dobrovoljno izplatile velike svote, jasno pokazuje da su prilike novčanog tržišta vrlo povoljne, budući da su uplaćeni iznosi do jučer, trećega uplatnoga dana, po prilici stigli visinu četvrtoga ratnoga zajma. Unatoč ovim golemim iznosima dobrovoljnih uplata ostale su prilike na novčanom tržištu i nadalje povoljne. Unovi novac, što se je tražio u posljednjih za 5 i pol postotka, a u utorak za 5 postotaka, stajao je danas 4 i pol postotka i niže.

Zadaća antante na Balkanu. „Daily Telegraph“ javlja iz Petrograda: Nedavno je ovdje izišao članak, očevidno inspiriran od glavnoga stožera, u kojem se za skorašnje vrijeme navješćuju nove pobjede. Ali se podjedno pripominje, da pri tome nisu od odlučne važnosti ni Péronne, ni Lavov, ni Tricnt, ni Diobekr. Glavna je zadaća, da se presiječe žila kucavica organizacije neprijateljskih bojnih sila, naima željeznička sveza Berlin—Carigrad. Tek će se onda nade vlasti četvornoga sporazuma pretvoriti u činjenice. Dok postoji sveza, s pomoću koje se neprijateljske armeje obskrbljuju životnim potrebštinama, dotle se može neprijatelj odupirati saveznicima. Na Balkanu bi dakle to bila najbitnija zadaća. Ako se za to zauzmu svi savezници, napokom će se postići taj cilj.

Agitatorski govor Bissolatijev. Iz Lugana se javlja dne 3. o. mj. U rimskom predgrađu Santa Croce priredila se je jučer spomen-slava za vojnika Enrica Toti, koji je pao na fronti. Svečanosti je prebivao također ministar Bissolati. On je izrekao govor, koji najbolje ilustrira, kako se radi u Italiji, da se podjaruje ratno razpoloženje. Bissolati je rekao: „U dobroti svoga srdca mislio je Toti, a mi svi skupa s njim, da je Evropa došla do toga, da se u cri mira, pravednosti i bratstva može posvetiti svome razvoju. Ali dok smo se podavali ovomu vjerovanju, oborila se je rulja razbojnika iz svojih nordijskih šuma na civilizirani svijet, sve uništujući i razarajući. Na to je Italija krenula u rat za obranu civilizacije, svoje zemlje i svoje slobode. Zato se je borio Toti i zato se mi borimo. Ali pobjeda je još daleko, a borba će biti još dugotrajna i mukotrpna. Zato svi na frontu mačem i srdcem!“

Izjave Lloyd George-a. „Manchester Guardian“ osuđuje u svojem uvodniku izjavu Lloyd George-a, da antanta ne bi pristala na mirovno posredovanje Udruženih država Amerike. Neutralci, a naročito Amerika, veli list, moraju jednoć poraditi oko toga, da se približi mir. Zato nerazumijemo, zašto je Lloyd George smatrao potrebnim, da odkloni svako upletanje. O kakovom upletanju, osim pobuda ili savjeta, ne može biti ni govora. A ne znamo, zašto ne bismo u zgodno vrieme saslušali ili prijateljski uvažili savjete izkušnih državnika u Washinglonu. Ne znamo, zašto bismo odklanjali predlog, koji nam se još nije ni stavio. List ne drži, da je već došao čas za neutralno posredovanje. Upozoruje na to, da je Lloyd George ministar rata, te da je ovlašten jedino ministar-predsjednik ili državni tajnik izvanjskoga ureda, da govori u ime naroda, ako bi Engleska s važnih razloga htjela odkloniti, da vieća o svojim političkim ciljevima u Udruženim državama.

Hervé za nastavak rata. Bernski „Bund“ javlja iz Pariza: Hervé saobćuje u „La Victoire“ članak, iz kojega se razbira, da se francezki šteđiše baš ne natječu u podpisivanju novoga francezkoga ratnoga zajma. Obćenito se veli, ako nitko ne bude podpisao novi zajam, doskora će biti vlada prisiljena, da sklopi mir. Hervé je vrlo ogorčen poradi želnje za mirom, koju priznaje protiv volje, pa upozoruje svoje zemljake na to, da se u Njemačkoj sasvim drugačije misli. Bude li se Francezka morala odreći svojega odpora poradi nestašice novčanih sredstava, provalili bi Njemci dapače u južnu Francezku. Ne može niti misliti, da sva Francezka dieli ovo mahnito shvačanje, koje se mora žigosati kao sabotaža protiv ratnoga zajma. Sve tvornice streljiva u Americi i u neutralnim zemljama zaokupljene su poslom za vlasti antante. Narod se dakle ne smije izneviјeriti svojoj vladi, već mora namaknuti toliko novaca, da se uzmogne sklopiti dugotrajan i častan mir.

Kriza u Grčkoj. „Agenzia Stefani“ saopćuje ovu vijest iz Atene od 4. o. mj.: Službeno se saopćuje, da grčka vlada, pošto nije mogla stupiti u dodir sa zastupnicima četvornoga sporazuma u Atenj, to smatra zaprijekom za unapredjivanje narodnih interesa, pa je zbog toga zamolila kralja, da primi njezinu ostavku. Kralj je prihvatio demisiju. Drži se mogućim, da će kralj povjeriti ministru-predsjedniku Kalogerpulosu sastav novoga kabineta, koji bi imao dobiti tako zvano narodno obilježje. Sumnjivo je medjutim, da li bi venizelisti htjeli sudjelovati u takvom kabinetu, te da li ne će zahtijevati, da Venizelos ili njegovi opunomoćenici sastave kabinet.

Daljnje vijesti iz Atene javljaju: Kralj je održao krunsko vijeće, u kojem se je prema kraljevoj uputi svaki ministar morao izjaviti za rat ili protiv rata. Većina se je ministara izjavila za rat. Potom je kralj primio molbu ministara za njihov otpust. Očekuje se, da će Demitrakopulos sastaviti nov kabinet, u koji bi se imala pozvati tri venizelista.

Francuska štampa donosi ove podrobnosti o položaju u Grčkoj: Grčki pričuvnici još sveudilj dalje priredjuju u pokrajinama bučne manifestacije protiv sudjelovanja Grčke u ratu. U Laniji navalili su oboružani pričuvnici na stanove vodja liberalne (venizelističke) stranke. Daljnje su se pričuvničke demonstracije priredile u Volu, Sparti, Kalamatu, Coroni i Liobesi. U pokrajini Attici položaj se sve više pogoršava. Iz različitih mjesta Peloponeza stižu vijesti o protudemonstracijama venizelista, pri čem je došlo do izgreda.

Kako rimska „Agenzia nationale“ iz diplomatskih krugova doznaje, uručili su zastupnici antantinih vlasti u Ateni kralju Konstantinu novu notu sa zahtjevom, da odmah odredi oslobodjenje grčkoga zemljišta od bugarskih četa, jer će se inače proglasiti opsadno stanje u cijeloj Grčkoj, te provesti razoružanje grčke vojske i mornarice. Rok, što se je dao kralju, vrlo je kratak, budući da general Sarrail čeka na odluku, da poduzme akciju velikoga stila.

Antanta dosada nije priznala Kalogeropulosovo ministarstvo, pa će priznati i provizornu vladu Venizelosovu tek onda, kad ovaj bude mogao dokazati, da je kralj s njime jednodušan, te da ima snage vladati i biditi nad redom.

Neuspjeli rumunjski prelaz preko Dunava.

Iz Sofije se javlja: Smioni i bezumni prelaz Rumunja preko Dunava izmedju Rjahova i Banova svršio je potpunom katastrofom. Kako je sada ustanovljeno, bili su Rusi i Srbi u toj prelaznoj vojsci. U Sofiji je pokušaj neprijatelja, da s ledja ugrozi vojsku u Dobrudži, primljen s potpunom hladnokrvnošću. Bugarsko vojno vodstvo izdalo je s mjesta nužne zapovijedi. Prije svega otposlano je pješaštvo, a onda druge čete, da opkole neprijatelja i da zapriječe napredovanje Rumunja u onom pravcu. Austro-ugarska dunavska flotila potpuno je izvela veliko djelo uništenjem pontonskih mostova. Jučer u jutro zauzeli su Bugari opet mjesto Rjahovo. Neprijatajelj je raštrkan bježao prema Tutrakanu, gdje su ga očekivale bugarske čete, koje su u onom smjeru bile svrstane. Kasnije prispjeli sofijski izvještaj javlja uništenje rumunjskih i ruskih divizija kao potpunu činjenicu. Utvrđeno je, da je neprijateljsko poduzeće bilo veoma slabo zasnovano.

Neprijatelj nije imao topništva, a čete su otpremljene na dvije strane, prama Tutrakanu i prama Ruščuku. No ni jedna od ovih dviju vojska nije bila u stanju, da samostalno provede operacije. U ovdješnjim se vojničkim krugovima misli, da bi neprijatelj za jednu samostalnu akciju trebao najmanje 100.000 ljudi. Ekspedicija dakle nije mogla imati nikakvu strategijsku, već jedino moralnu svrhu. Htjelo se je možda ugroženjem vojske u Dobrudži izazvati paniku i oslabiti time frontu na Dobrudži. No Bugarima i njihovim saveznicima nije nipošto nužno, da odomud krenu čete, imaju oni dosta čete i bliže, da satru neprijatelja. Ova ekspedicija imade takodjer i interesantnu diplomatsku predigru. Prema iskazima zasužnjenih ruskih časnika, provedba je ove ekspedicije zaključena na izričitu želju rumunjske vlade. Rumunjska vlada je vojno vodstvo ishodili su rusku pomoć, nadalje ruski ratni materijal, koji im je stavljen na raspolaganje. Rumunjska vlada obrazložila je svoj zahtjev obzirom na to, da ne bi bila u stanju, da podnese opravdane prigovore, kad bi Rumunjska ostala sama na se upućena, pa bi doživjela poraz, Rusko vrhovno zapovjedništvo, veli se u onoj po ruskim zasužnjenim časnicima danoj informaciji, poduzelo je onda osnovu za ekspediciju, pa je poslalo na frontu Dobrudže još jednu diviziju. Istodobno je priskočila na dalekosežnu balkansku ofenzivu. To objašnjuju prekjučerašnji vrlo žestoki napadaji u Dobrudži na liniji Bešaul-Amizaža-Perveli, nadalje na čitavoj zapadno-macedonskoj fronti, gdje su se od nekoliko dana vodili osobito žestoki bojevi kod Jenikeja i Karadžakeja.

Nadalje se iz Sofije javlja o svrsi prelaza preko Dunava ovo: Broj ruskih četa, koje su sudjelovale kod prelaza preko Dunava, bijaše malen. Prelaz išao je više manje za iznenadjenjem. On je bio uvod u dobro promišljene operacije. To dokazuje, što je na rumunjsko-dunavskoj obali bio u pripremi znatan broj četa s jakim topništvom. Inače bilo je lako moguće, da se prema ovoj toči, koja je udaljena 50 klm. od Bukarešta, odašalju jake sile iz tabora pričuva, koje se nalaze u blizini glavnog grada. Rumunjska operaciona osnova ne samo da je stajala u uskoj vezi sa osnovom erdeljske ofenzive, već je bila u vezi i sa protuofenzivom, koju su htjeli Rusi i Rumunji na fronti Rašovo-Cobadinu-Tuzla. Uslijed pobjede kod Sibinja i dogadjaja kod Rjahova, potpuno je bila osujećena ova osnova, pa su Rumunjske namjere izgubile svako tlo za skoru budućnost. Da nije bio zamišljen jednostavni izlet, već da se išlo za većim pothvatom, dokazuje velik broj četa, koje su prešle preko rijeke, kao i okolnost, da su ove počele graditi na bugarskoj obali poljske utvrde, te pričekale dolazak pojačanja i topništva. Ovo se imalo prevesti preko rijeke, kad bi važna mostovna brana bila izgrađena. Prelaz bio je olakočen uslijed dunavskih otoka.

Sad postoji pitanje, da li će biti slična iznenadjenja moguća istočno od Rjahove, primjerice izmedju Tutrakana i Silistrije ili u Dobrudži, gdje Rumunji mogu još bliže doći iza ledja njemačko-bugarskoj vojsci u Dobrudži. Na ovo pitanje dan je s njemačke vojne strane niječan odgovor, pošto su na Dunavu dalje od Tutrakana postavljene osobito jake straže. Poglavica generalnog stožera o prelazu, na ovaj način: „Ovakva iznenadjenja bugarske vojske Lupkov, izjavio se, kad je čuo mogu se prispodobiti s ubodom komarca. Šteta, što nije prešao već broj rumunjskih četa, jer od onih, koje predjoše, ne će nitko živ umaknuti. S time u vezi izvršio se kasnije Lupkov s najvećim priznanjem o austro-ugarskim monotorima. Prema najnovijim vijestima razvijaju Rumunji kod Beline, Nikopolja i Sejstova živahnu djelatnost. Nije se još moglo ustanoviti, da li se radi o pokušaju prelaza, ili da li Rumunji tek polažu mine na Dunavu.

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova“ od 4. do 8. listopada 1916.
Kupujte službene znakove dana darova!
Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad“!

Lloyd George.

Uništilac.

Tri četiri godine prije izbijanja svjetskoga rata izašla je na njemačkom jeziku jedna knjiga pod naslovom: „Bolja vremena“. Bila je ispunjena duhom, koji je ukazivao u budućnost, oslobodjenu od mnogih borbi, kojima je ispunjena sadašnjost. U toj budućnosti trebala je bar, da se ukloni sa svijeta krajnja, izlišna bijeda, u njoj su narodi trebali da žive u miru, a svaki od njih, ostavljajuć neka svima sposobnim bez razlike, da se poslužimo sa riječima njemačkog državnog kancelara, da stvori pravednu ravnotežu izmedju rada i zarade. U ovoj je knjizi bilo skupljeno dvanaestak govora i članaka. Ovu knjigu nije napisao Nijemac. A pojavila se na njemačkom jeziku iz razloga, što Nijemci teže da prokrče put medju svoj narod svemu, što je korisno i plemenito, pa ma gdje ga našli. Moramo da se crvenimo, kau pomenemo ime piščevo. To je najmre Lloyd George. Tada još nije bio ministar vojni, ni ministar municije. Tada je on još bio onaj Lloyd George iz godina, kada je kao „socijalistički ministar financija“ bio strah i trepet gornjeg doma, državnik, koji je svojom čvrstom nepokolebivom voljom stao na stranu slabih i siromašnih. Kako se promijenio taj čovjek, koji se iz neznatnih početka popeo na ovu visinu! Od socijalnoga ministra postao je upravljačem rata, od ozbiljnog ministra financija postao je onakvim državnikom-športistom, kakav nam se pretstavlja u svome razgovoru sa američkim dopisnikom. Onaj čovjek, koji je ošte prije pet godina za cijelo čovječanstvo želio „bolja vremena“, idealno stanje, koje bi izravnjavalo nepravde i ublažavalo suprotnosti, taj isti čovjek danas ne želi ništa drugo nego li smrvljenje, pokolj cijeloga jednog naroda, koji je neosporno jedan od najsposobnijih naroda na svijetu. Smrjeđena riječ o smrvljenju Njemačke, koja čak Asquith i Grey vile nijesu smjeli upotrebljavati, ponovno je oživjela, zahvaljujući Lloydu Georgu, koji hoće, da njoj dade nove sadržine i novoga žara. On govori o svjetskome ratu kao o nekoj sportskoj utakmici, za koju se nada, da će Engleska siguno pobijediti. On hoće da gazi, da razmrskava, da kazni. U svojoj žudnji za osvetom on raspolaže kao svojom ličnom svojinom Rusijom i Francuskom, osudjujući te dvije saveznice jednom riječju do borbe do posljednjeg čovjeka.

Čovjeku se prosto čini, da ovakve strašne i krvave riječi ne uzme ozbiljno. Ali protivu takvoga shvatanja govore ove činjenice: Lloyd George u Engleskoj spada medju prve ljude, to je političar, koji je već u više maha nominjan kao nasljednik Asquithov, čovjek koji danas zauzima ne manje važno mjesto ministra vojnog. Ako se ima na umu hladni, nestrastveni i praktički duh engleskog državnika, onda ove riječi Lloyd Georgeove, toliko udaljene od svake hladnokrvnosti i mirnoće, dopuštaju pretpostavku, da je na mjesto ravnodušnosti, osnovane na svijesti o snazi, kojom su se do sada odlikovali engleski ministri, došla nepouzdanost i zabrinutost u najvećem stepenu. Lloyd Georgeov intervju i Bethmann-Hollwega govor u njemačkom reichstagu padaju u isti momenat, tako da nam uporedjenje ovih dvijuh izjava daje sliku o namjerama i ciljevima ovih dviju država, koje smatraju kao glavni protivnici u svjetskome ratu. Iz kancelarovog govora govori volja za odbranom, koja nalaže dalje vodjenje rata jedino uslijed uporne želje protivnika da ga produže, iz Lloyd Georgeove izjave pak govori upravo zlikovačka krvoločnost, želja skrhanih kostiju. Još nikada u Njemačkoj nijesu iznijeli kao ratni cilj razmrskavanje Engleske ili Francuske, tamo ne žele ni da satiru ni da umanjuju, ali ipak, razumije se, sporazum tvrdi, kako se on brani, a Njemačka vodi osvajalački rat. Sile sporazuma, uprkos višegodišnjem radu pokojnog kralja Edvarda VIII., tvrde, kako nijesu bile spremne na ovaj rat. Lloyd George ima drskosti da govori o neravnoj borbi na štetu Engleske, o nerazmjeri snaga, koja je tobož bila u početku rata, dakle u momentu, kada su dvije države bile napadnute od sedam njih. Pored grubosti njegovih prijetnji, iz njegovih govora je besprimjerna i strašno odvratna lažljivost. Protivnik, koji je spao na takav način, sam sebe unižava. Od jednoga Lloyd Georgea ne možemo se nadati nastupanju „boljih vremena“, kao što ih je on želio prije pet godina. Stvoriti ovakvo stanje, to će biti zadatak onoga oružja, koje se sada neumorno bori protiv Engleske i njenih vazala.

Podupirajte Družbu!

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Igračešnja druga predstava opere „Fausta“ doživjela je potpuni uspjeh. Utorak pjeva se po treći put.

Maksimalne cijene za pivo. Tvrdjavni povjerenik saopćuje, da vrijedi za Saaško pivo od 10. listopada unaprijed slijedeća maksimalna cijena: U skladištu 87 kruna, za gostioničare 104 kruna.

Glazba. Danas u 4 i po sata na večer svirat će mornarička glazba na trgu Custoza slijedeće komade: 1. F. Scharoch: Dormusch, koračnica. 2. J. pl. Zajc: duett i finale iz opere „Zrinjski“. 3. E. Strauss: „Veseli svati“, valčik. 4. K. Komzák: „Bež u noći“, potpourri. 5. J. Strauss: „Žensko srce“, mazurka. 6. F. Jaksch: „Eljen a Magyar“, koračnica.

„Družbine škole u Istri“. Zagrebačke „Novine“ primile su ovaj dopis: Čitao sam prije u „Obzoru“, pak u Vašem cienj. listu vijest, da je zemaljska upravna komisija za Istru preuzela pod svoju upravu „Družbine“ škole u Cresu i Malom Lošinju, te da je time znatno olakšana zadaća „Družbe“. Ta vijest ne odgovara pravom stanju stvari. Istina je, da je istarska zemaljska upravna komisija odlučila otvoriti 40 novih hrvatskih škola u raznim mjestima Istre, medju kojima i u Cresu i Malom Lošinju, ali je za sada ostala samo kod te odluke, dok smo do gotovog čina još vrlo daleko. Valjda je cijela stvar zapela kod zemaljskog školskog vijeća, po svoj prilici zbog otpora sa stanovite strane. Čini se, da unatoč sadašnjem položaju, talijanaška klika u Istri, osobito u nekim kotarima (na pr. u Lošinju) ima još dosta moći. Hrvatske škole u Cresu i Malom Lošinju su još uvijek pod „Družbinom“ režijom, koja nosi sav trošak za njihovo uzdržavanje, pak za sada nema niti spomena o kakvom olakšanju „Družbi“. Ovo hitjedoh izniješi, jer ne bih htio, da ova Vaša vijest zavede koga u bludnju, kao da „Družba“ ne bi više trebala toliko potpore. Naprotiv, „Družba“ treba sada pomoći više no igda, jer su joj se zbog rata prihodi jako umanjili, a osim toga i c. kr. vlada više ne isplačuje nikakove potpore. Molim Vas lijepo, da za volju istine i u interesu „Družbe“ u ovom smislu ispravite gore spomenutu Vašu vijest. Uz odlično štovanje Marij Maričić, upravitelj „Družbine škole“ na Malom Lošinju.

Iz Hrvatske.

Nadvojvoda Leopold Salvator u Zagrebu. U ponedjeljak u večer stigao je u Zagreb prejasni nadvojvoga Leopold Salvator sa svojom suprugom i 4 kćeri. Grad je tom prigodom bio vrlo svečano iskićen. Na kolodvoru ga dočekake mnogobrojni predstavnici oblasti i svečenstva i raznih kulturnih zavoda sa banom dr. Ivanom Skerlecom na čelu. Gradonačelnik arhitekt Janko Holjac pozdravio je na kolodvoru ugledne gostove oduševljenom dobrodošlicom, u kojoj je istakao veliku radost glavnog grada, što je u ova teška vremena tako svečano odlikovan. Nadvojvoda je odvratio na načelnikov govor hrvatskim jezikom, te je medju ostalim rekao: „Rado smo došli ovamo, da razgledamo razvitak grada i da otvorimo prekosutra izložbu u ratno-pripomočne svrhe“. Na prolasku iz kolodvora u hotel Croatiu mnogobrojno je općinstvo oduševljeno pozdravljalo visoke gostove. Glavni je grad sav u znaku toga posjeta, te se tom prilikom davaju razne zabave i koncerti.

Richard Strauss dirigirat će u Zagrebu svojom operom „Kavalir s ružom“ („Der Rosenkavalier“) u srijedu, dne 11. listopada.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 281 od 7. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satnik Titz.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Weiser.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski-liječnik u pričuvi Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Ekspedicija na Robinzonov otok. Švedski istraživalac Karlo Skottsberg sprema uz pomoć švedske vlade, te muzeja u Stockholmu, Upsali i Göteborgu ekspediciju, da istraži Juan Fernandez, na kojem je tobože od 1704. do 1709. živio „Robinzon“, školski mornar Aleksandar Selkirk. Taj otok, zapravo skupina od nekoliko otoka, leži na pučini neko 500 kilometara daleko od chillenske obale. Ekspedicija će istražiti faunu i floru. Fauna je bez sumnje ograničena samo na neke vrsti i rodove životinja, flora je vrlo zanimiva, jer je u njoj zastupano više vrsti bilja, koje uspijeva samo na tom otoku. Uspije li pak tom zgodom istražiti i otok Mas a Fuera, koji zaprema 85 četvornih kilometara, a na kojem se nalazi 1800 m. visok vulkan, obogatit će se silno zoologijske i petrografijske zbirke prije spomenutih muzeja. Ekspedicija će ostati u onom kraju godinu dana. Švedska je vlada ugovorila s engleskom, da ekspedicijski parobrod „Suecia“ otplovi iz Göteborga i nesmetano prodje blokadu, te nastavi put u Valparaiso, gdje će primiti na palubu pomočno osoblje, što ga stavlja na dispoziciju chilenska vlada, pa po tom krenuti put Juan Fernandeza. Doputse li prilike, istražit će ekspedicija i Galopagos-otočje.

Posl. br. U 164/16. 93

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu, po tužbi funkcijonara državnoga odvjetništva (kao jav. tužitelja) protiv Dinke Podreka radi § 12 z. 16.1.1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 u prisustvu funkcijonara državnoga odvjetništva Ivanovića (kao jav. tužitelja) optuženice koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja da se uporabi zakon

sudio je:

Dinku Podreka, ženu Antona, a kćer Antona i Ivanke Jermanis iz Jermaniši, boraveču u Merliči a pripadnu u Buzetu, 43 god. staru, katvjere, udatu, bez imutka, nepismenu, već kažnjenu radi prekršaja o hrani

krivom:

što je dne 11., 12., 15. i 17. prošlog mjeseca augusta otposlala u svrhu prodaje iz Merliči u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, zanemarivši dakako pretraziti ga prije otpreme, te tako vlastitom nemarnošću stavila u promet predmete, koji su izgubili na svojoj hranivosti, dakle prekršaja § 12, Z. 16./1./1896. L. D. Z. ex 1897. Br. 89, te biva zato na osnovu § 12. istog zakona

osudjena

na 80 (osamdeset) K globe pretvorive za slučaj neutjerivosti u 8 (osam) dana zatvora, te na platež postupačnih troškova i onih event. ovršne kazne. Na osnovu § 21. gornjeg zakona proglasiti će se pak nazočna presuda na trošak optuženice u puljskom „Hrvatskom Listu“.

Ommissis.

Buzet, dne 20. rujna 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

Molimo, obnovite pretplatu!

Politeama Ciscutti.

U nedjelju 8. listopada

velike kinematografske predstave

sa interesantnim novim rasporedom.

Život jednog igrača

slika iz života

Moritz i vesela udovica

Početak u 3 sata posilje podne.

CIJENE: Parter i lože K 1.—; galerija K —·30; lože K 1·—; sjedalo K —·40; zatvor. sjedalo K —·20.

KINO

Crvenog križa.

ULICA SERGIJA BROJ 34.

Danas novi raspored.

Razmišljanje 24 sata

senzacionalna drama u 3 čina.

Luny gubi svoju suprugu

komični prizor.

Neprekidne predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 fil.

Uči se može kod svake slike.

B. De Proto

Vježbenica talijanskog jezika

za

opće pučke škole i za samouke

dobiva se kod tvrdke

Jos. Krmpotić Pula.

Približuju se veliki dani sreće!

U vrijeme od 1. veljače 1917. izvučeni će biti glavni zgoditci slijedećih izbornih srećaka:

Novih srećaka austrijskog Crvenog križa	200.000	500.000 kruna
Turskih srećaka	200.000,	400.000 i 200.000 franaka
4% zemaljskih srećaka 1880.	90.000	i 90.000 kruna
3% zemaljskih srećaka 1889.	60.000	i 100.000 kruna

17 vučenja svake godine! Svota glav. zgoditaka g. 1917.: **3,230.000** K odnosno franaka!

Mjesečni obrok samo K 7.—, odnosno K 3.7.

Ovi papiri imadu trajnu novčanu vrijednost te je gubitak novca kao u lutrijama posve isključen. — Pojašnjenja te igrači nacrt u **Kreditnom i eskomptnom društvu**, Trg Kustoca 45.

Koledar „Danica“ za god. 1917.

netom je prispio te se dobiva kod **Josipa Krmpotića** ◆◆ Pula ◆◆ Piazza Custoza br. 1.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

I.

Da su meni gusle javorove i gudalo od jadikovine, a k tomu da mi je vilinski glas, najvolio bih zapjevati tanko glasovito, te opjevati naroda našega sreću i nesreću, sve redom od najstarijega do najnovijeg doba; tad bi, znam ja, slušao i mene naš narod, kao god što sluša slijepe svoje Homere na vašarih, kad mu uz javor-gusle poju o junacih sibih i bojevih Ijutih, ali budući da u mene nema pomenutih sredstava ni svojstava, zato evo uzev preda se divit i hartiju, hoću ovdje da opišem jedno samo izmedju mnogih burnih i krvavih epizoda iz hrvatske naše prošlosti.

Tko je gouer makar i površno prevračao listine, gdje se napominju dogodjaji raznih naroda, bit će opazio, da nema gotovo nijednoga doba, gdje ne bi bila rijekom tekla krv naroda našega dijelom u bojevih izvanjskih, što ih predji naši vodiše ponajviše sa Turci, dijelom pak u domačih borbah, što pronikoše iz razdora nesložnih sinova naše domovine, zadajući joj time teških i krvavih rana. Tko god bespristrano o tom razmišlja, zaista se ne može čuda dočuditi, kako je moguće bilo, da se pod teškim timi udarci naš narod sasvim ne dotamani, već preboljev vazda sretno ljute rane svoje, opet se oporavi i pridigna, pa jedva što mu desna ruka zasili, već mu i krvce zaželi britka sablja, te zato skočiv na noge lagane, kao Kraljević Marko, na novo pohrli u krvavi boj. Iz kamena bi suza udarila, kad rodoljub pomisli na sve, što je prepatio taj naš narod, ali mu opet od puke radosti srce mora da zaigra u grudih, kad vidi, da je usprkos svemu zlu, što ga je snašlo tečajem vremena, narod taj svedj još onakav, kakav je bio prije više vijekova: čil, zdrav, vesao i lakouman. Teško ga iskustvo ne otupi, ali i ne učini, da bi se bio koristio njime i dozvao pameti, već on ostade svedj isti u zlu i u dobru.

Što je goder burnih pokreta bilo u Ugarskoj, teško da će ih biti burnijih od onih, što se pridesiše koncem 13. i početkom 14. vijeka. Ugarski, a zajedno hrvatsko-slavonsko-dalmatinski kralj bio je u ono vrijeme Andrija III. Taj je vladar imao mnogo tajnih, a i javnih neprijatelja ne samo u Ugarskoj, već i izvan aje; dapače našlo se je i takmaca, koji se s njime natjecahu za krunu ugarsku. Medju timi bio je s prva Karlo Martel, sin Karla II., kralja Sicilijskoga, i Marije, sestre pokojnoga ugarskoga kralja Ladislava. Citava Ugarska, a s njom dakako i Hrvatska, razvrgla se je na protivne stranke. Jedni bijahu za Andriju kralja, a drugi opet za Karla Martela. Svaka je stranka nastojala oko toga, da si pribavi što više privrženika, bilo obećanjem, mitom ili darom, ili pak silom i oružjem. Nije dakle čudo, što se tom prilikom razigrahe strasti u ljudi i što s toga svaki čas dodje do nasilja, do pljena, do krvava okršaja ti do progonstva. Svaka je stranka gledala, da se održi na svaki mogući način, a uza to da satre protivnike svoje. Karlo Martel nevo je u Ugarskoj i u Hrvatskoj desta mnogih privrženika, koji su stranku njegovu vazda poticali na otpor proti kralju Andriji, a Andrija je opet od svoje strane nastojao, da mu njegovi privrženici ne krenu vjerom, i da ne izgube tvrde uzdanice. S toga uzroka dodje kralj Andrija god. 1292. glavom u Zagreb, te zagrebačkomu kaptolu poradi dokazane vjernosti i privrženosti podijeli povelju, gdje mu poklanja maltu zagrebačkoga trga. Istom prilikom imenova kralj Andrija posebnom poveljom nekoga Pavla Slavinića, rodom Zagrepčanina iz Vlaške ulice — s kojim čemo se češće sastati tečajem naše pripovijesti — plemićem ugarskim, a to poradi dokazane vjernosti i hrabrosti u boju. Zatim, godine naime 1295., naimenova isti kralj po smrti Ivana I. nekoga Mihalja biskupom zagrebačkim, i pošto biskup, dopračen oružanom silom, u Zagreb stigne, poče odmah napastovati i progoniti privržnike Karla Martela, a medju njima napose župana Garduna, gospodara tvrdoga tada Medvedgrada i Garić-grada. Biskup Mihalj s pomoću svoje hrvatskog Alberta i ostalih privrženika kralja Andrije osvoji najprije Garduno grad Garić sa selom Gjulincem, te zatim istim načinom otme na silu Ivanu i Hinku, sinovom bana Gusingovca, županiju brezničku, prisvojiv si naslov župana gačričkoga i brezničkog.

Protivnici kralja Andrije i biskupa Mihalja uzavreli su naravno najvećim gnjevom s toga, što počini pomenuti biskup u svoje i kralja Andrije ime, i oni bi se sigurno smjesta osvetili, da se nisu pobojali velike oružane sile, koja bijaše vazda uz biskupa Mihalja. No pošto se biskup za neko vrijeme iz Hrvatske udalji, da posjeti kralja Andrije, zaštitnika svoga, bila je sva prilika, da će buknuti živim plamom osveta, što je donle potajno tinjala pod pepelom. Svim Martelovim privržnikom bijaše tada jur dotužna muka, što ju donle morahu podnositi od protivne stranke, osobito pak od zuluma i velika jordama biskupa Mihalja, te im je upravo s toga tako rekav jur do nokata dogorjelo.

Upravo u to doba, što ga evo napomenusmo, šetao je u svojoj palači na Medved-gradu možni župan Gardun Garički, čovjek najbolje muževne dobi, povisoka stasa, suholjast, nu koščat i krijepak, kao bor u obližnjoj mu gori. Crnomanjasto mu lice svjedočilo, da je jur mnogo koješta iskusio, dobra i zla, pa zato se u tom njegovom licu zrcalila neka odvažnost, sdružena s ozbiljnošću i nekom strogošću, a i gorkošću, što si ju valjda iskustvom pribavi. Taj se čovjek šetao s podvitim rukama, stisnutimi usnicami, nabranim čelom i plamenim očima, hitro koracajuć gore i dolje po svojoj palači tako silno, da uz zvek njegovih ostruga počnica kašto zakripi i stakło obližnjega kojeg prozora potiho zazveče. Lijep proljetni dan mjeseca svibnja bijaše na izmaku, jer se je sunce jur doticalo gora Okičkih, te još jedamput, prije nego li će zaći, poslatilo zapadnimi traci svojimi cijelu lijepu okolicu zagrebačku. — Premda je takav prizor, osobito iz Medved-grada, veličanstven, to ga ipak Gardun ni ne gleda. Ispod grada u gustom grmu slavuji milozvučnim svojim glasom tad zapoje, dočim mu se iz pitome djetelane odzove prepelica veselim pučpučkanjem; u gori pak, što se prama kapeli sv. Jakova duže iznad Medved-grada, začuje se u isti par rog pastira, koji je na prostom, nu blagozvučnom tom muzikalnom stroju svirao stari neki hrvatski napjev. Premda bi drugi čovjek taj troglas, što ga upravo napomenusmo, s ushitom i čeznućem slušao, to ga evo Gardun ni ne čuje. Za sve krasote divne prirode, kojimi sva naša hrvatska, osobito pak okolica zagrebačka obiluje, i za blagoglasje zvukova milih — za sve to Gardun baje i ne haje. Njega sada obuzimlje samo jedna misao, koja se nipošto ne slaže sa blagimi, prije napomenutimi prizori i glasovi. Njemu bi možebit u taj par milije bilo, da se okolica zagrebačka zamaglila gustim crnim oblakom, iz kojega bi uz strašnu gromljavinu treskale strijele, dočim bi vrane graktale i vuci zavijali.

(Nastavit će se.)